

másfél év előtt fogadalmat tettem, beváltottam, — azt ma megújítom, azt mondván:

Isten úgy verjen, úgy áldjon, mint azt megtartani fogom.

Leirhatatlan lelkesedés vett erőt a szíveken Károlyi István gróf ezen befejező szavaira. A polgárok ezrei éljeneztek, majd Falussy Árpád dr. Szatmárvármegye és Szatmár leendő főispánját kívánták hallani, ki azonban a választó polgárok ezen óhaja elől kitérvén, Károlyi István gróffal távozott a teremből.

Jakabék végnapjai Mátészalkán.

Mult heti számunkban már említést tettünk azon akcióról, melyet Ilosvay Endre és köréje csoportosuló volt haladópart egy pár diszidens függetlenségi párttaggal szövetségbe Szunyog Mihály jelölése ellen indítottak. Ilosvay Endre ugyanis április 12-ikére egy »bizalmas« értekezletet hívott össze, melyre számos függetlenségi párttagot is meghívott, anélkül, hogy az értekezlet tárgyat megjelölte volna. Az értekezletre jóhiszeműen és gyanútlanul megjelent függetlenségi választópolgárok méltó felháborodással beszéltek el, hogy az értekezletre berendelt néhai haladók Szunyog Mihály képviselőjelöltsége ellen foglaltak állást és ellene más függetlenségi jelöltet akarnak felleptetni, nyilván azért, mert nem tudják elfelejteni és megbocsátani a kerület közszeretnek örvendő volt képviselőjének és jelöltjének azon bűnét, hogy Nagy Lászlót (nyugodjék békóiban) a mult választás alkalmával csufosan megbuktatta. Az értekezlet, melyen Dienes Lajos elnököl, egy deputációt küldött Szalkai Sándorhoz kérve őt, hogy hívjon össze egy pártértekezletet a végből, hogy a béke érdekében egy olyan jelölt személyében, állapotban meg, kit egyhangulag lehessen megválasztani. Szalkai Sándor merő udvariasságból eleget tesz a depuláció kívánságának és a pártértekezletet április 17-ikére összehívta. Ugyanezen napra hívta meg Szunyog Mihály a kerület választópolgárait programbeszédjének meghallgatására. A deputációnak és a haladó értekezletnek az volt a szándéka hogy a pártértekezlet által szerintük majd kiszemelt jelöltek neveivel Kossuth Ferenchez küldöttséget meneszt, kinek feladata leendő a jelöltek közül egyet kiválasztani.

E komikus terv azonban dugába dőlt. Időközben ugyanis megérkezett Luby Lajoshoz, a függetlenségi párt egyik elnökéhez Kossuth Ferencnek az országos függetlenségi párt vezérének következő levele:

Kedves Barátom!

A Mátészalkai kerület február hó 25-iki pártgyűlésén a kerület képviselőjelöltjévé egyhangulag ki lett kiáltva Szunyog Mihály barátom, a ki a kerületet a mult országgyűlésen teljes odaadással s nekem s a pártnak feltétlen elismerésével, becsülettel képviselte. E jelölésről szívesek voltak engen távira-

sintén úgy munkálhat csak haszonnal, ha a társadalom rothadt elemeit az őket megillető helyre szorítja.

Ma már attól sem félek, hogy a magyart annyira jellemző szalmatűz az egész mozgalom. Nem félek, mert a vezetőségben ott látom a magyar társadalom színét-javát. A tulipános jelvényt a magyar nők emelik magásra s ideális lelkek tűzénél vonták rá a zománcot. Itt Aradvármegyében a nagy Károlyi Györgyné magasztos szelleme éledt újra unokájában, Károlyi Melinda grófnőben. A nemes grófnőt nagyanyjának s kiváló atyjának a példái lelkesítik ugyan, de nagyobb érték, hogy gazdag lelke egész tárházát, hazafias tűzét s világos értelmét vitte a mozgalmába. Tevékenységével és kis leánykájának nemzeti irányu nevelésével egyformán példát ad. Nem szóval, hanem tettel mutatja meg, mint kell viselkedni a magyar asszonyoknak s mint kell viselkedni a magyar anyának! Élő példán szemlélhetjük, hogy a tulipán micsoda kötelességeket ró viselőjére. Valóra váltja ő a költő szavait, hogy »magyar hölgynek születni szép és nagy gondolat!«

Ujra éled hazafias lelkem, midőn a jövőt állítom magam elé. Gépek zakatolása, kémények füstje töltik be a levegőt. A kisiparos vigan dalol megszaporodott munkája mellett. A magyar föld kincsét ezer és ezer kéz dolgozza fel. A tőkepenzes és mágánas nem idegenkednek iparvállalatokba fektetni be pénzüket. A magyar üdülő helyek viszhangzanak a nyaralók hangos kacajától.

Nemzeti szempontból épen nem kicsinylésre méltó dolog, hogy a magyar föld szépségeit, legalább a magyar közönség élvezze. Csak a bérce Svájcot említem fel. Hány ember él ott tisztára a turisztika után. Svájci lakossága sokkal sűrűbb, mint szép hazánké. S bár a pipacsos tarkított ringó kalász helyét hó és jéggel fődött hegyóriások foglalják el, a lakosság mégis elég jólétben és kényelemben él. A

tilag értesíteni, s én ugyancsak táviratilag örömemet fejeztem ki a jelölés felett, annál is inkább, mert a párt központjának alapelve az, hogy első sorban a volt képviselőt támogatja a kerületekben.

Minden erőmmel támogatom tehát Szunyog barátomat, és óhajom, hogy vele szemben más függetlenségi jelölt ne lépjen fel, a miből következik, hogy tölem más a kerületben támogatást nem remélhet.

Azon reményben üdvözlöm Önt és a mátészalkai kerület polgárait, hogy Szunyog Mihály barátomat és lelkes hívem egyhangu határozattal küldik az országházba, oldalam mellé, tovább küzdeni a magyar nemzet szabadságáért és függetlenségeért.

Budapest, 1906. április hó 12-én.

Hazafias üdvözléssel
tisztelő híve

KOSSUTH FERENC s. k.

A levél haladó körökben érthető konsternációt idézett elő.

Az április 17-iki pártértekezlet aztán megadta a kegyelemadófést haladóék aknamunkájának. Az értekezleten habár a meghívó szerint kizárólag a függetlenségi párt értekezlete lett volna, a volt haladók tekintélyes számban megjelentek és habár Luby Lajos elnök ismételtén távozásra szólította fel őket, hivatalosan ott maradtak, hogy megzavarják a függetlenségi párt gyűlését.

A gyűlés megnyitása után Luby Lajos elnök erélyes hangon tiltakozott a tudomására jutott pártbontó törekvések ellen, mire felpattant Dienes Lajos és hivatkozással arra, hogy a mult választáson őt a választóközönség egyhangulag jelölte, kijelentette, hogy ő Szalkai Sándort kívánja egyhangulagjelölteni s kérte az értekezletet, hogy Szunyog Mihály jelöltségétől álljon el. Dienes beszédét orkászertű zaj kísérte és követte. A függetlenségi Szunyog Mihályt éltették. Kiss Bertalan ev. ref. lelkész élesen kikelt a párttrónt merénylő ellen és eltávozott Szunyog Mihály képviselőjelölt fogadására.

Majd dr. Fuchs Jenő a párt titkára szólt fel kijelentvén, hogy a függetlenségi párt már két ízben jelölte Szunyog Mihályt és e jelölésről február 25-én Kossuth Ferencet táviratilag értesítette. Majd felolvasta Kossuth táviratát, mely szerint Szunyog újból jelölését nagy örömmel fogadta. Ezek után azt indítványozta, hogy a párt testületileg vonuljon ki a vásártérre, hová Szunyog Mihály ekközben programbeszédének megtartása végett megérkezett.

Az indítvány zajos helyesléssel találkozott, mire Luby Lajos az értekezletet berekesztette a függetlenségi választópolgárok élükön Szalkai Sándor és Luby Lajos elnökökkel a vásártérre vonultak, hol a kerület választó polgárainak sok ezernyi tömege gyűlt össze a programbeszédének meghallgatására.

A programbeszéd lefolyásáról más helyen számolunk be.

természeti szépségek kihasználása biztosítja e megélhetést.

A magyar föld természeti szépségeiben nem igen marad Helvéria mögött. A gyógyító vizekben pedig éppen páratlan. S ennek dacára hazai közönségünk, ha üdülni akar a külföldi fürdőket keresi fel. Nem szokatlan panasz: nagyobb a kényelem, könnyebb a hozzáférhetőség. Ez igaz, de panaszodók nem veszik számba, hogy a magyar fürdőknek is módjukban lesz a kényelmet és a szórakozásokat sokféle nemét nyújtani, csak legyen látogató közönségük. Karoljuk fel a hazai üdülő helyeket s akkor fürdőink rövid időn belül felülmulják majd a külföldieket. S a hegyi lakó nem fog cserélni az alföld lakóival. A termést érlelő nyár e szép haza minden lakójának meghozza majd a gyümölcsöt. A kivándorlás megszűnik, a pénz az országban marad.

Azért mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! semmi ok nincs, hogy a szép keretben megindult mozgalom elernyedjen. Minden egyeségnél és békekötésnél jobban biztosítja a nemzet jövőjét, ha minden szív a nemzeti vívmányokért eped s ha minden magyar ház küszöbén felállítjuk a vámsorompót. Ha mindenben nemzetinek adunk előnyt a külföldi felett. A mint az egyén életében a vagyon, a gazdagság legbiztosabb alapja a függetlenségnek úgy van az egy nemzet életében is.

A béke ne lohassa buzgalmunkat, hanem inkább növelje munkakedvünket. Oly eredményt érünk így majd el, hogy a gonosz lelkek, ha még egyszer elhagynák piszkos oduikat, az első támadásnál szárnyaszegetten esnek vissza a sárba.

Függetlenségi harcunk két itt pihenő hősné, a nagy Damjanicsnak és Lahnernak csüggédést nem ismerő példáját a hason ránk buzditólag. Egész a bitófáig kitarítottak ezek a nemzeti ideál szolgálatában! A két dicsőült lélek adja a tulipán jegyében megindult nemzeti munkánkra áldását.

A programbeszéd megtartása és az azt követő szónoklatok elhagyása után a kerület népszerű jelöltje Luby Lajos és Szalkai Sándor elnökök kíséretében valóságos diadali menetben a nép örömmujongása közepette vonult be Szalkai Sándor vendégszerető házába, melynek ormán Szunyog Mihály zászlója hirdette, hogy a közszeretnek örvendő pártelnök elítéli azon mozgalmat, mely az ő nevének és személyének compromittálásával és a választó polgárságnak ez uton megkísérelt rosszhiszemű félrevezetésével akarta megbontani a párt épségét és a kerület békéjét.

Szunyog Mihály programbeszédje Mátészalkán.

Szunyog Mihály, a mátészalkai kerület volt orsz. képviselője és képviselő jelöltje f. hó 17-én délelőtti tizenegy órakor tartotta meg programbeszédét Mátészalkán, a kerület központján.

Szunyog Mihály hétfőn este érkezett meg Nagykárolyba, a Magyar királyban hált meg és innét indult kedden reggel kerületébe. Hat órakor reggel már megjelent itt Vállaj és Mérk községek küldöttsége, Schekk Pál községi bíró, Marosi Győző és Smidt József tanítók és Nock Ferenc kereskedő, zászlót vivő lovasok kíséretében és elkísérték őt több vállaji polgár kíséretében a kerületen át Mátészalkáig. Dacára annak, hogy a lakosság nagy része mezei munkával volt elfoglalva, minden községben, amerre a képviselőjelölt elvonult, nagy sokaság várta, zászlókkal, zenével, virágokkal. Vállajon a faluban levő egész lakosság, férfiak, asszonyok, gyermekek vegyesen, összegyűltek Szunyog Mihály üdvözlésére. Így történt ez a többi községekben is. Márken csatlakoztak a menethez Orosz Árpád jegyző, Lénárd Jenő, Maraszka József, Kelemen Béla, Mayer Alajos és még számos választópolgár. Fábánházán a falu végén óriási tömeg várta a képviselőt zászlókkal, virágokkal. Veress Gábor a fábánházaiak, Fehér István a nagyszámban megjelent ecsediek nevében üdvözölte a képviselőjelöltet, a ki megatottan köszöntö meg az üdvözlést. Fábánházi és ecsedi fehérruhás leányok és asszonyok virágokkal és zöld galyakkal szórták teli Szunyog kocsiját. Ezután tovább haladt a menet, megnövekedve a csatlakozott választópolgársággal s mire Nyircsaholyba ért, már mintegy 40—50 kocsit követte a népszerű képviselőjelölt kocsiját, zsufolva választókkal, asszonyokkal leányokkal. Csaholyban Halmi Gábor, Bohán István, Lukács György és Kunder Józseffel élükön nagy tömeg fogadta a menetet és csatlakozván a kocsisorhoz, délelőtti 11 órakor énekszóval, nagy lelkesedéssel vonultak be a fellobogóztott városba. A város végén banderium és fehérruhás leányok virágokkal várták nagy tömeg élén a képviselőjelöltet és kísérték el a vásártérre, a hol már mintegy öt-hatezer ember tolongott és állott rendületlenül, derekasan türvén a nap sugarak perzselő melegét. Szunyog Mihályt megérkezésekor riadó éljenzéssel, kalap és kendődobogtatással üdvözölték. Képviselve volt ott a kerület minden egyes községének polgársága csaknem teljes számban. Az éljenzés lecsillapultával felállott a pódiumra Kiss Bertalan keéri ref. lelkész, az ottani függ. kör elnöke és kimentvén az ép távollevő pártelnökséget, szívélyes szavakban üdvözölte a képviselőjelöltet s a polgárság zúgó helyeslése közepette felkérte őt programbeszédjének elmondására.

Szunyog Mihály engedve a felszólításnak, szünni nem akaró éljenzés közepette kezdte meg beszédét és többek közt következőket mondotta:

Tisztelt Polgártársaim! Nem először állok itt Önök előtt, tisztelt Polgártársaim, a legtöbbben Önök közül jól ismernek már engemet, ismerik érzületeimet, ismerik pártállásomat, ismerik elveimet s mindjárt a beszédem elején kijelentem önöknek, hogy szívvel lélekkel az vagyok, a ki voltam, tiszta függetlenségi és 48-as, Kossuth Ferenc hí közkatonája. A mikor Kossuth Ferenc nevét kimondtam, már elmondtam az egész programomat, elmondtam ezzel a névvel mindazt, a mi a céloim, szándékom, tervem s a minek eléréseért minden erőmből törhetlenül, fáradságot nem ismerve küzdök és töreksem, Magyarország függetlenségeért. Hogy mégis különbséget kell tennem a között a helyzet között, a mely február hó 25-én tartott beszámolóim alkalmából állott fenn s a mely most fenáll, ez azért történik, mert ezen két dátum közt egy történelmi nevezetességű időszak foglaltatik, a mely hogy miért történelmi fontosságú, azt beszédem további fonálán fogom kifejteni. Akkor fagyos szél sivitott át Mátészalka utcáin, jeges eső verte az ablakokat s a kerület lelkes polgársága titkon, szuronyok csillogása között, kerülő utakon gyülekezett, hogy gyakorlatilag is tapasztalhasa mint kezeli

a letűnt korszak a közhatalmat, mint tiporja lábba a közszabadság intézményeit s tanuja volt annak, mire képes az elbizakodottság, a szolgálalkúság és a haszonlesés. S ébredő reménykedéssel hallgatták jós szavaimat, hogy a hatalom, mely szuronyokra támaszkodik, csak ideig-óráig tarthatja fel magát.

Hónapokig küzdött a magyar nép lelkesedéssel, szívóssággal, hónapokig kinozta, zsarolta a honfiakat a zsarnok uralom, hogy megtörve a járma alá hajtsa a nemzetet. És elvégeztetett: resurrexit sicut dixit. Bekövetkezett, a mi még sohasem történt ez országban, hogy Kossuth Lajos fia adott tanácsot a Habsburg császárnak s a magyar nemzet felé fordította a parasita had által már egészen elhidegített szívét. Gyönyörű jelenet volt, a mikor Kossuth Ferenc a 48-as Magyarország megtestesítője megjelent a bécsi burgban s bevitte oda talán örök időkre a lovagias magyar nép királyhűségének bizonyítékait s meggyőzte Ferencz Józsefet arról, hogy a függetlenségi és 48-as elvek nem ellenségei a dinasztának, hanem szilárd fundamentumai az erős nagy és szabad Magyarországnak, sőt legerősebb támaszát képezik a koronának. Kossuth Ferenc és Ferencz József lovagias érzésük melegével és becsületes szívük hazafias sugallatával pecsételték meg a szerződést s ebből a szerződésből több boldogság fakad, ebből a szerződésből több előny származik a magyar nép részére, mint a 67-es idők összes alkotásaiból.

A zsarnokság kiszenvedett, kiderült a napunk. fennen ragyog a szabadság és függetlenség csillaga, de ne bizzák el magukat. Az április 7-iki eredmény csak fundamentum, a mely biztosítja a közelélt tisztaságát, a jogrendnek érvényesülését, a törvény előtti teljes és tényleges egyenlőséget s most rajtunk áll, hogy cselekedeteinkkel, törekvéseinkkel mindent, a mit megszereztünk nemcsak megtartsunk hanem tökéletesítsük, fejlesszük is azokat. A függetlenségi párt s igy nekem is első kötelességem leendő, hogy az abszolút korszak kinövésait, lenyessük, büntessük a büntetendőket és jutalmazzuk a jutalmazandókat. A mig egyfelől a kivított és megszilárdított népszabadságot és függetlenség intézményeinket körülbástyázzuk, nem szabad elfelednünk, hogy a szabadságon felül az igazi népjólét közgazdasági intézményeink tökéletességében, hasznosságában és a népjólét előmozdítására irányuló egyéb intézmények pártolásában és fejlesztésében rejlik. Ezen intézmények között az első, a melynek megvalósításáért küzdve küzdünk, a magyar földmivelő nép és kisiparosok terheinek tetemes csökkentése és ugyanezen osztályok gazdagodásának és jólétének előmozdítására irányuló egyéb intézkedések. A terhek csökkentése az az adók arányos elosztásában és csökkentésében főleg a progressív adó behozatalában rejlik, a gazdagodás és népjólét pedig a földmivelő népnél a helyes telepítési politikával, a fajvetőmagvak ingyenes kiosztásával, helyes talajjavítási politikával, a munkabérek szabályozásával, minimális munkabérek megállapításával és sok egyéb fontos és égetően szükséges intézkedésekkel érhető el. Az iparosok érdekeit az önálló vámterülettel vélem hathatósan előmozdítani, azonban addig is mig ez megtörténik, szükséges az ipartörvény revisiója a kisiparosok érdekeinek megfelelőleg, az állami munkáknak a kisiparosok közt leendő felosztása, szóval arra törekszünk, hogy a kisiparos osztály jólétben, gazdagságban és megelégedetten vehessen részt a nagy nemzeti munkában, a mely végeredményben az egész ország népének teljes jólétéhez és boldogulásához vezet. Természetes, hogy intézményeink hazafias, függetlenségi szellemben tartandók, mert csak így lehet reményünk, hogy azt, a mire törekszünk, el is fogjuk érni. A mi szeretett vezérünk, Kossuth Ferenc, a kit az Isten sokáig tartson meg a magyar nép jószágos atyjaként, azt mondta ceglédi hűségű választóinak, hogy neki egyénileg nagy áldozatot kellett hoznia, a mikor a miniszterséget elvállalta. Én jól tudom ezt, vele voltam Bécsben, a mikor küzködött magában, elvégre is legyőzte benne az előítéleteket magyar népe iránt érzett határtalan szeretete és felretéve az egyes érdekeket, felretéve minden aggodalmat, vállalkozásának esetleges sikertelensége esetére, azon szilárd elhatározással lépte át a bécsi burg küszöbét, hogy onnét csak mint a magyar nép felszabadítója, a népszabadság megmentője fog kilépni.

S ő kockára tette népszerűségét, egészségét, kockára tett mindent, de Kossuth Lajos népét nem hagyhatta tovább az abszolútizmus jármában.

A ki függetlenségi párti és engem szeret, az támogatni, követni fog, mondta a ceglédieknek. Nincs köztünk senki, aki őt ne szeretné, tehát támogatjuk őt kivétel nélkül, követjük őt mindannyian.

Hiába erőlködik a régi kormánypárt s a kitagadottak tábora, hogy diszcreditálja a vezért

a nemzet előtt, hiába rója fel neki hibáját, hogy a miniszteri székre ült. A miniszteri székhöz én nem alkalmazkodom, mondta Kossuth Ferenc, az fog hozzám igazodni, s mivel én 48-as vagyok, a miniszteri székre is, a melybe én beleülök, 48-as kell hogy legyen. Mi ép azért bíznunk rendületlenül, hogy új korszak küszöbén állunk, mert őt látjuk a jelen kormányzati rendszer élén s úgy ismerjük Kossuth Ferenc elvhűségét, hazaszeretetét, rendíthetetlen kitarását, buzgalmát és akaraterejét, hogy bíznunk benne rendíthetetlenül, meggyünk utána feltartóztatlanul.

Elmondtam a programomat, tisztelt polgártársaim, láthatják a mondottakból, hogy nem vagyok új ember önök előtt, ezt hangoztattam, a mikor először volt szerencsém az önök körében megjelenni, ezt ismételtam már sok ízben, a mikor alkalmam volt önök előtt szólhatni s most se mondhatok mást, hogy az én programom: 1848. Ezért küzdöttem eddig, ennek megvalósítására töreksem ezután is és kérem erre az önök támogatását. Együtt küzdöttünk eddig, együtt akarok maradni önökkel ezután is, a mikor már szebb napok virradnak reánk s mikor nagy részét annak, a mit szóval hirdettünk, komoly munkával, tettekkel is megvalósíthatjuk.

Ne engedjék megbontani tömör soraikat, ne adják ki kezeikből a függetlenségi lobogót, a mely uralkodik most már Magyarhon bércein és rónáin s melynek uralma nem fog letűnni, a mig magyar lakik e földön s mig ily dicső unokák áldják a 48-as idők hőseinek emlékét.

Én magasan tartom a lobogót, a melyet vezérem, Kossuth Ferenc a kezeimbe adott, tömörüljön alatta a kerület egész polgársága, a mátészalkai kerület választópolgáraiak immár harmadizben történt egyhangú megnyilatkozásának engedve, szívesen fogadom el a kerület képviselő jelöltségét, ha megísztelnek bizalmukkal, nem fogok visszaélni vele. Az Isten áldása legyen e hazán s a kerület minden egyes polgárán.

A nagy éljenzéssel és kitörő lelkesedéssel fogadott beszéd után *Király István*, az ópályi függ. kör elnöke beszélt s megköszönte a választók nevében, hogy *Szunyog Mihály* megjelent közöttük és biztosította őt mindnyájuk nevében a polgárság szeretetéről és ragaszkodásáról. *Fehér István*, a nagyecsed-i függ. kör elnöke méltatta szép szavakban azokat az érdekeket, a melyeket *Szunyog Mihály* a kerület eddigi képviselője a kerület érdekeinek buzgó istápolása és előmozdítása által szerzett, és kijelentette, hogy a kerületnek becsületbeli kötelessége őt újból egyhangulag megválasztani és áruoló lehet csak az, a ki *Szunyog Mihály* ellen jelöltként fellépni, vagy jelöltet állítani szándékozik. Ezután *Pröhle Vilmos dr.*, a nagy nyelvtudós, nyíregyházi tanár szólalt fel és kijelentette, hogy a kerület volt képviselője iránti tiszteletből jelent meg e szép ünnepségen és bámulattal adózik a mátészalkai választókerület polgársága elvhűségének, kitarásának és becsületességének, látván, mily rendíthetetlenül sorakozik annak zászlaja alá, a ki a mult évben oly hősiességgel mentette meg a kerületet a volt szabadelvű párt karmaiból és a ki oly szilárd elvhűséggel és kitarással óvta meg a már-már sárba tiport zászlót szepőlten tisztaságában. Ezután *Leőwey Miklós* tynyogi ref. lelkész intézte zárószavait a közönséghez és indítványára *Kossuth* Ferenchez, a függetlenségi párt elnökéhez a gyűlés egyhangú lelkesedéssel a következő táviratot menesztette:

»A mátészalkai kerület választópolgársága mai napon csaknem teljes számban összegyűlvén, nagy lelkesedéssel hallgatta meg szeretett képviselőjelöltünk, *Szunyog Mihály*nak programbeszédét és ebből az alkalomból kitörő örömmel és lelkesedéssel üdvözlöi Nagyméltóságodat mint magyar hazánk alkotmányos szabadságának megmentőjét, mint a magyar nép jólétének és boldogságának előmozdítására irányuló küzdelmek előharcosát és Isten áldását kéri nemes törekvéseire. *Luby Lajos*, *Szalkai Sándor*, elnökök.

Ezután a gyűlés véget ért. A választók nagy része még órákig együtt volt a kerületi központban s azon reménységgel távoztak a községekbe, hogy *Szunyog Mihály*t egyhangú lelkesedéssel fogják a kerület képviselőjéül megválasztani.

A programbeszéd alkalmából a képviselőjelölthöz számos üdvözlő távirat érkezett, többek közt *Papp Elek*, *Bakonyi Samu*, gróf *Teleki Pál* és *Kelemen Samu* volt országgyűlési képviselőktől, utóbbiból a következő tartalommal:

»Választóidat üdvözlöm. Nem képzelhetem el azt a hitványságot, hogy függetlenségi harcban támadjanak ellened. Én tanuja voltam buzgó képviselői működésednek, mely megérdemli, hogy téged a kerület egyhangú bizalmával tüntessen ki.

Keresztény Socialismus városunkban*)

Az általános választói jognak rohamos közeledése a gyakorlati megvalósulás felé új eszméket vet felszínre, új irányokat teremt. Feletébb naiv embernek kell lenni annak, ki azt képzei, hogy az eddigi politikai pártok keretei ki tudják elégíteni azon alsóbb néposztályok igényeit, melyek nemsokára jogot nyernek az ország dolgába való beleszóláshoz. Ezen néposztályok gondolatvilágát főleg a létért való küzdelem tölti el és nem közjogi kérdések, hanem gazdasági érdekeik érvényesítését fogják keresni főleg és első sorban a választásokon és a parlamentben, nem pedig az 1848 vagy 1867 helyesebb volna alapján fogják gyakorolni szavazati jogukat.

Most az általános választói jog behozatalának küszöbén parancsoló szükség a létező politikai pártoknak adni egy olyan szocialis és gazdasági programot, mely az új választók igényeit kielégítheti, különben leszámolhatunk azzal a ténnyel, hogy a nemzetközi socialista párt fogja helyettök a tért elfoglalni.

Hogy ebben mily borzasztó veszély rejlik hazánkra, e tekintetben csak a lefolyt év tapasztalataira kell utalni. Minden skrupulus nélkül szövetkezett ez a párt *Kristóffyval* és általa az osztrák hatalommal nemzetünk ellen. Tudjuk, hogy vitték Budapest népét a parlament, függetlenségi pártkör, egyetemi ifjúság ellen, hogy tépték össze a nemzeti zászlót, hogyan akarták szírájkkal és rombolással béklyóba verni a nemzeti sajtó szabadságát.

Az igaz magyar hazafiaknak okulni kell ezeken a tapasztalatokon és nem nézni tovább összetett kézzel ennek a nemzetközi bandának szereplését, annál kevésbbé utat nyitva érvényesülésükre az általános szavazati jog behozatalával, ugyanakkor nem gondoskodni megfelelő ellenszerről.

Ilyen ellenszer a keresztény socialismus. Nem önálló politikai párt, kizárólag gazdasági és társadalmi kérdéseket ölel fel programjában. Keresztény socialista lehet mindenki, akár függetlenségi, akár alkotmánypárti, akár néppárti ember, régi pártállásának megtartása mellett. Ennek a szervezetnek tagjai választhatnak függetlenségi párti képviselőt, ha a szervezetben ők vannak többségben, sőt tisztán keresztény socialista programmal nem is fog fellépni képviselő, hanem a régi pártok programjaival, elfogadván mellé a keresztény socialismus elveit, miután ellentét ezek között nincs, nem úgy, mint a nemzetközi socializmus elvei tekintetében, mely pártnak Isten és hazát nem ismerése áthidalhatlan ürt von a mai magyar pártok és közéje.

A keresztény socialismus miként hű támogatója volt a koalíciónak a nemzeti küzdelem alatt, úgy most is mint barát siet támogatására a haza megvédelmezése céljából a »hazállan bitangok« ellen.

Városunkban a néhány hónapig tartó Nagy László uralom lázas erőfeszítéssel dolgozott a nemzetközi socializmus megteremtésén. *Sternberg Ottó* a haladóipárti Szatmármegyei Közlöny szerkesztője állott a mozgalom élén, hirdette lapjában és szóval az ígét. Elérkezettnek is gondolták már az időt a nyílt szervezkedésre és ki is hirdették a lapban, hogy a nemzetközi alapon szervezett munkásság legközelebb alakuló gyűlést tart. A megelőzés veszélye arra kényszerítette a helyzetet figyelemmel kísérő és a jövőre gondoló hazafiakat, hogy siessenek magok is a szervezéssel és így történt, hogy husvét másodnapján minden hosszabb előkészítés nélkül a keresztény socializmus megalakítása végett gyűlésre hívták Nagykaroly és vidékének népét.

Sternberg Ottó és *tsai* érezvén veszélyt, hogy az őket saját fészkekben is megsemmisítéssel fenyegető veszedelmet elhárítsák, egy minden tekintetben hozzájuk méltó aljas taktikához folyamodtak. Ledobták a fekete-sárga frakkot, mely már nem hoz többé hasznót és nemzeti színű dolmányt öltve magokra feltoldakodtak a haladóipártiakkal együtt a negyvennyolcas zászló és gróf *Károlyi István* hivatlan védőinek a keresztény socializmus ellen.

A taktika azonban nagyon átlátszó, a vezetők hazafisága nagyon is ismert, az egész eljárás nagyon is arcátlan volt ahoz, hogy sikerüljön. A függetlenségi párt nem vegyült össze a szeméttel, szintugy nem sikerült a *Sternberg Ottó* papája által küldött sürgönynek *Károlyi István* grófot félrevezetni. A haladóipárti urak is kudarcot vallottak azzal a tervekkel, hogy a »sötétség lovagjai« elleni közös harc örve alatt mindent feledve öleljék őket keblükre a negyvennyolcasok.

Arcátlanságuk azonban e két testület tagjait nem hagyja el a legnehezebb pillanatban sem. Miután a negyvennyolcasok agitációik

*) Közlöljük e cikket annak megemlékezésével, hogy lapvezérlő-bizottság összességének elvi álláspontját a keresztény socializmus nem fedi.